

Onko kapitalistinen järjestelmä vielä pelastettavissa.

Yhdysvalloissa yritetään keksiä uusia pelastuskeinoja.

Hallitukselle annettu valtuudet tuotannon kontrollointiin.

Kirje Amerikasta.

Tämä kysymys vaatii ratkaisuaan kaikissa maissa, mutta erikoisesti täällä Amerikassa. Jo silloin kun nykyinen presidentti astui virkaansa, oli jokaisen nähtävänä, että kapitalismi ei enää omin, ennen koetelluin keinoin kyennyt selviytymään umpikujasta. Oli siis selvää, että uuden hallituksen täytyi tehdä jotakin pulan selvittämiseksi, sillä muuten olisi ollut edessä täydellinen kaaos. Yhtä selvää kuitenkin oli, että

uusi hallitus tulee yrittämään kapitalistisen järjestelmän pelastamista.

Kysymys lopultakin on vain siitä, kuinka suuria myönnytyksiä kapitalismin on tehtävä yhteiskunnalle ja työväenluokalle kyetäkseen vielä jatkamaan toimintaansa.

Heti kun presidentin jo virkaanastu-

Suuria metsäpaloja Pohjolassa.

Liikenne keskeytynyt.

Eilen puolenpäivän aikaan syttyi Peräseinäjoella tulipaloja, joten koko pitäjän on metsäpalojen saartamana. Jo kto 12 aikaan huomattiin nimittäin Jalasjärven rajamailla olevissa metsissä tulen olevan valloillaan. Tuli oli iltaan mennessä levinnyt 4—5 km:n leveyisellä noin 10 kilom. pituisella alueella, eikä paloa silloin vielä oltu saatu sammutetuksi. Samoihin aikoihin syttyi myöskin Peräseinäjoen Luoman kylässä metsäpalo.

Iltaan mennessä oli tuli tuhonnut noin 6—7 neliökilometriä metsää.

Kello 13 aikaan syttyi Peräseinäjoen Viialan kylässä metsäpalo ja samman pitäjän Haapasalon kylässä syttyi metsäpalo ja raivoaa palo nyt Ilmajoen, Seinäjoen ja Peräseinäjoen rajoilla estäen kaiken autoliikenteen Peräseinäjoen ja Seinäjoen välillä. Tuli etenee Nurmoon päin eikä sitä yrityksistä huolimatta ole saatu sammutetuksi.

Pirtua takavarikoitu

ja kuljettajia pidätetty.

Merivartioalus NV 31 miehet ovat ottaneet talteen yhden nopeakulkuisen

mispäivänään oli pakko sulkea kaikki pankit, heräsi kysymys siitä, oliko pankit otettava yhteiskunnan haltuun vai tuliko ne luovuttaa takaisin entisille omistajilleen. Ja tässä kävi, niinkuin sosialisti Norman Thomas sattuvasti sanoo, että ensin hallitus ajoi rahanvaihtajat ulos temppeleistä, mutta sen jälkeen kuin nämä olivat pesseet kasvonsa ja kätensä ja panneet valkoiset vaatteet ylleen, ne tulivat takaisin ja omistavat nyt koko tempelin. Sen jälkeen kuin hallitus antoi lupauksen, että se tulee säätämään lain, jolla hallitus turvaa tallettajain saamiset, rahat ovat jatkuvasti virranneet takaisin pankkeihin ja luottamus näihin laitoksiin on palautunut entiselleen. Ja kongressi on nyt säätänytkin tällaisen lain, jolla hallitus takaa hallituksen tarkastuksen alaisten ja erinäiset ehdot täyttäneiden pankkien talletukset 100-prosenttisesti aina 10,000 dollariin asti. 75-prosenttisesti 10,000—50,000 dollariin ja 50-prosenttisesti sitä suuremmista talletuksista.

Hallitus ja yhteiskunta ottivat siis vastuun talletuksista, mutta jättivät pankkien omistuksen entiselleen.

Siitä, millä kannalla tämä yksityinen pankkitoiminta on ja millä tavalla se kontrolloi kaikkia maan poliittisia johtajia ja niiden kautta koko hallitusta ja kaikkia yhteiskunnallisia laitoksia, on saatu muutamia valaisevia todistuksia Pierpont Morganin pankkihuonetta koskevista tutkimuksissa, joissa on m.m. käynyt selville, että maailman rikkain pankkihuone ei ole kolmeen vuoteen maksanut senttiäkään tuloveroa. Nämä tutkimukset eivät kuitenkaan nähtävästi johda miinhinkään suurempiin ja perinpohjaisempiin muutoksiin, vaan jää kaikki ennalleen. Hyvin kuvaavana voidaan mainita tutkijatoimikunnan puheenjohtajan, senaattori Fletcherin, lausunto, jossa hän esittää, että näiden tutkimusten tarkoituksena on ollut vain saada selville, mitä vikoja ja puutteellisuuksia Amerikan verolaissa on, jotta voitaisiin mahdolliset reiät tukkia. On kuitenkin syytä luulla, että niin kauan kuin kapitalistinen järjestelmä on vallassa, sellaista verkkoa ei kudota eikä sellaista lakia säädä, josta Morganin pankkihuone ja muutkin suurrikkaat eivät pääsisi läpi. Mutta

(Jatk. 4. sivulla)

(Jatk. 1. sivulta)

ninkin sanoin, luottamus pankkeihin on taas entisellään.

Eräs toinenkin osoitus siitä, miten helposti ihmisten mielen ovat vielä käännettävissä hallitukselle ja sitä tukevalle järjestelmälle suosiolliseksi, saatiin n.s. toisesta "hoonumarssiista". Ninkin jo olen kertonut sisällyttävän hallituksen "säätävissäohjelmaan" ei vain vaadittu avustuksen kieltäminen, vaan myös yleinen palkkojen alennus valtion virkamiehille ja työläisille sekä tähänastisten aseveteraanien avustuksen supistaminen noin 40 milj. dollarilla. Lähinnä

kommunistit, jotka aina kalastavat sameassa vedessä, hommasivat uuden marssin Washingtoniin

esittämään vastalauseensa tämän johdosta ja vaatimaan luvattua avustusta heti meksettavaksi. Noin 3,000:n nousseva sotaveteraanien armeija marssi Washingtonin vereisiin silmiin, ninkin Adam Coaligger sanoi, ja uhkasi, että se tulee menemään valkoiseen taloon, vaikka heidän täytyisi kulkea ruumiiden yli. Päästyään perille, heidät otettiin vastaan erittäin ystävällisesti. Heille varattiin hyvät leiripaikat, ruokaa, vaatteita, lääkärihoitoa, vapaita linjatutot j.n.e. Presidentin rouva meni miehiä puhuttelemaan ja lauloi heidän kanssaan "Long, long trail a-winding" ("pitkä polku eessä mutkittelee"), jää veteraanien sydämissä sulii. Kun hallitus vielä tarjosi miehille työtä hallituksen järjestämällä metsäkampilla vapaan ruuan ja vaatetuksen lisäksi dollarin päiväpalkalla, alkoi marssijain tie mutkitella näille metsäkampille. — Näille hallituksen metsätyömiehille on muuten värvätty muitakin, etupäässä nuoria miehiä. Yhteensä tullaan niille lähettämään 250,000—350,000 työntöä.

Inflatio käytännössä.

Jo silloin kun pankkimemoratorio julistettiin, oli nähtävissä, että sitä seuraa inflatio, mikä nyt onkin jo laillisesti käytännössä. Tarkoitukse on tieteenkin pitää yllä jonkinlaista kontrolloitua inflatiota ja päästä sopimukseen muiden kuitakamalta lauponeiden johtavien maiden kanssa pysyvästä kurssista. Monet asiantuntijat ovat kuitenkin sitä mieltä, että inflatioin kontrolloiminen on vaikea tehtävä.

Tähän mennessä inflatio seuraukset eivät ole vielä selvästi näyttäytyneet. Selvimmin sen huomaa eräiden tavaroiden hintojen ja osittain myös elintarpeiden hintojen kohoamisesta. Siellä täällä ovat palkatkin jo hiukan kohonneet, mutta eivät sinä määrin kuin tavaroiden hinnat. Näin ollen

inflatiolla saatetaan hävittää työväenluokan ostovoima nopeammin kuin se muuten olisi mahdollista.

Toiselta puolen on kyllä totta, että kovalla puustaamisella on saatu työlläntekini hiukan paranemaan, mutta yhteensä työpalkkojen lisääntyminen tuskin vastaa tavarain hintojen nousua.

Kapitalismin suuri koe edessä.

Kaikki edellä esitetyt ja monet muut tässä mainitsemattomat lait ja toimenpiteet, joista jokainen ansaitsi erikoisen selostuksen, eivät yhteensäkään voi poistaa tai edes sanottavasti siirtää kapitalistista pulaa, vaan on sitä varten yritettävä jotakin muuta, enemmän asian ytimeen käypää. Tällaisena esitettiin työväen huomattavaa lyhentämistä ja palkkojen parantamista sekä suurempien summien myöntämistä yleisiä töitä varten; puutteeseen joutuneille olisi myös varattava entistä suurempi avustus.

Kongressi, oltuaan koolta kolme kuukautta, on vasta aivan viimeiseksi hyväksynyt n.s. elvytyslain, johon viite mainitut vaatimukset on sisällytetty. Lakia voidaan pitää viimeisenä epitoivoisena yrityksenä pelastaa tämä järjestelmä kapitalismitille. Kongressi on hyväksynyt kaikkiaan 12 erilaista lakia, jotka ovat luonteeltaan sellaisia, joilla pyritään pelastamaan kapitalistien järjestelmä. Elvytyslaki on epäilemättä ämätalutinen ja mielenkiintoisin, minkä minkään kapitalistisen maan eduskunta on milloinkaan säätänyt ja voimaan saattanut. Siitä syystä on myös kiintoisaa nähdä,

riittävätkö tässä laissa tehdyt myönnytykset pelastamaan kapitalismin.

Niin aikaisemmissa kirjeissään olen osoittanut, että yleinen ja jorkeksen yksimielinen vaatimus työväen puolelta oli kuusituntinen työpäivä, alimman palkan määrääminen laissa, viiden miljoonin dollarin myöntäminen yleisiä töitä varten ja viiden miljoonin dollarin määrääminen heidän joutuneiden avustukseksi. Tähän elvytyslakiin on nyt sisällytetty kaikki nämä vaatimukset paitsi varojen myöntäminen hädänalaisten avustamiseen, sillä siitä hallitus säästävissäohjelmasta jyrkästi kieltäytyi.

Yleisiä töitä varten on tällä lailla myönnetty 3,300,000,000 dollaria, mikä on suuri summa, mitä minkään maan hallitus tai kongressi on milloinkaan tällaisiin tarkoituksiin osoittanut. Tosin tästä summasta on hallitus määrännyt 238 milj. dollaria 32 uuden sotalaivan rakentamiseen, mutta sitenkin jää vielä huomattava summa

nusten rakentamisen rahoittamiseen.

Aluksi aiottiin lakiin sisällyttää määräys pisimmistä työpäivistä ja minimipalkasta, mutta ne jätettiin kuitenkin pois. Hallitukselle annettiin samalla valtuudet saada aikaan

työehtosopimukset työntekijäin ja työnantajain välillä kullaikin teollisuusalalla.

Näissä sopimuksissa olisi sitten tarkoin määrätty kaikki työn ja pään väliäiset asiat, m.m. työaika ja työpalkat. Laissa säädetään, että jokaisen, joka harjoittaa teollisuutta ja tuottaa tavaraa valtioiden välistä kauppa varten, on hankittava liittovaltion lupakirja. Jos joku työnantaja ei noudata työehtosopimuksia tai täytä lupakirjan asettamia vaatimuksia, voidaan lupakirja peruuttaa ja työnantaja sakottaa 500 dollaria kutakin päivää kohti, jona on lainvastaisesti harjoittanut liikettä. Kutakin työlää varten laaditaan työehtosopimukset työnantajain, työntekijäin ja hallituksen edustajain yhteisissä neuvotteissa.

Nyt kun laki on vahvistettu ja voimassa, järjestellään parhaillaan niitä laitoja, jotka tulevat huolehtimaan lain edellyttämistä käytännöllisistä seikoista. Laissa on tunnustettu n.s. avoimen työpajan periaate, mutta toisaalta ei työväen järjestöjä kielletä, jota paitsi kaikenlaiset yksityissopimukset ovat lainvastaisia. Työväen luokkaperiaate on tunnustettu myöntämällä työväelle avoimen, vapaan oikeuden valita edustajansa yhteisiin neuvotteleihin. Mitä taas tulee hallituksen nimitämiin eri taloudellisia aloja käsitteviin keskuslautakuntiin, on hallitus nimitänyt niiden jäseniksi työväen ammattilisten järjestöjen tunnetuimpia toimitsijoita.

Siitä, minkälaisiksi nämä työehtosopimukset muodostuvat, ei ole vielä tietoa. Kutomateollisuuden harjoittajat ovat jo järjestäytyneet ja puolestaan esittäneet tämän teollisuusalan työnantajain ehdotuksen. Tämän ehdotuksen mukaan tulisi

työaika olemaan korkeintaan 40 tuntia viikossa ja alin palkka 10 dollaria viikossa

eteilässä ja 11 dollaria pohjoisessa. Tämä jo tietäisi noin 30 % palkan korotusta nykyisiin palkkoihin ja 20 % lyhennystä nykyiseen työaikaan. Hallituksen puolelta on kuitenkin ilmoitettu, että tämä työnantajain tekemä myönnytys ei tyydytä, vaan on hallitus ajatellut 36 tunnin työviikkoa tässä teollisuudessa ja jonkin verran korkeampaa alinta palkkaa. Kaikkialla muullakin teollisuusalalla valmistaututaan tähän sopimustaisteluun ja sen yhteydessä tinkimään ja tekemään myönnytyksiä — sillä myönnytyksiä kapitalismin on joka tapauksessa tehtävä.

Kuten jo edellisestä selvää, antaa laki hallitukselle melkein rajattoman vallan tämän lain käyttäntöönsovellettamisesta ja siitä syystä on nyt mielenkiintoista nähdä, miten hallitus tähtä valtaansa käyttää. Yhä selvää on myös se, että tämä on

pieni askel valtiokapitalismin kohti,

mitä tässä maassa ja ehkä toisissakin maissa on yhdellä kertaa otettu. Se ei ole valtiokapitalismin omistukseen nähden, mutta kontrolliin nähden kylläkin. Mikä tärkeintä, tämä laki antaa hallitukselle myös oikeuden määrätä viime kädessä tuotteiden hinnat ja kuljetusmaksut rautatella ja muilla yleisillä kulkuneuvoilla.

Omistukseenkin nähden on Amerikan valtiokapitalismin ottanut pitkän harppauksen ottamalla lopullisesti valtion haltuun Muscle Shalsin suuret voimalaitokset, joiden omistuksesta on väitely jo yli kymmenen vuotta, ja samalla yhteiskunnallistuttamalla koko Tennessee-jokilaakson vesivoimien kehittäminen. Maailman suurin patolaitos, Boulder-pato, jota parhaillaan rakennetaan, on myös valtion oma, samoin tullaan ottamaan valtion haltuun St. Lawrencejoen voimalaitokset. Kaikesta tästä näkee, että tämä valtiokapitalismin tulee olemaan kapitalistisen järjestelmän seuraava ja ehkä myös viimeinen aste.

Tähän valtiokapitalismin täällä, ninkin muallakin, sisällyty myös suuri määrä fascisminä. Tosin sen ulkonaiset merkit ja muodot ovat täällä vähemmän väkivaltaisia kuin Euroopassa, mutta se johtuu enemmän traditiosta kuin periaatteesta. Ja lisäksi kaikki nyt hajautuneen ylimääräisen kongressin hyväksymät lait ovat suunnattomasti lisääneet presidentin ja hallituksen valtaa ja antaneet valtuudet väkivallankäyttämiseen tarpeen vaatiessa. Jollei nyt käynnissä oleva koe onnistu, voi olla hyvinkin mahdollista, että hallitus viimeisenä keinonaan turvautuu fascismin väkivallan. Joka tapauksessa rauhoittamita näytetään ainekset, kuten keskilännen farmarit, ovat nyt odottavalla kannalla ja rauhallisina vartoaat tämän kokeen onnistumista.

Oskari Tokoi.

Varjossa vaeltajat

RUNOTEOS

Saatavana

MIKKELIN TYÖVÄEN KIRJAKAUPASSA.